

Kingdom of the Netherlands

Konkluzione, Rekomandime dhe Alternativa

Pastrimi i Parave në Kontekstin e Amnitisë Fiskale dhe Penale

Tiranë 19 Korrik 2022

Përmbledhja në vijim ka Konkluzione, Rekomandime dhe Alternativa, pjesë e *Policy Position Paper*, prezantuar nga Organizata AIS e njohur si Open Data Albania, në kuadër të eventit Pastrimi i Parave në Kontekstin e Amnitisë Fiskale dhe Penale. Ky event mbahet më 19 Korrik 2022 salla Europe House Albania.

Dokumenti është hartuar nga organizata AIS <http://ais.al/new/> në zbatim të projektit C1 – EU – NPA “Përmirësimi i Debatit mbi Politikën dhe Llogaridhënien për të Përbushur të Drejtat Bazike”, përmes krijimit të Platformës së Negociatave të Cluster1 Shqipëri.

Dokumenti përmban analizën e aspekteve kryesore që lidhen me Iniciativën Ligjore për Amnisti Fiskale dhe Penale të Subjekteve që Bëjnë Deklarim Vullnetar të Pasurive, iniciativë e prezantuar si draft ligj për konsultim Publik në datën 23 qershor 2022.

Gjetjet, Opinionet apo Rekomandimet e shprehura në këtë event përfaqësojnë këndvështrime të ekspertëve dhe organizatës AIS dhe nuk përkrijnë me përgjegjësi të partnerëve apo mbështetësve të Projektit C1-EU-NPA.

Policy Position Paper dhe Raporti Teknik do të dorëzohen Qeverisë Shqiptare, Kuvendit të Shqipërisë dhe Palëve të Interesuara si pjesë e kontributit të organizatës në Konsultim Publik bashkë me Rekomandimet dhe Konkluzionet mbi këtë Draft Ligjin. Dokumenti i Plotë është publikuar në faqen web të Organizatës ais.al.

KONKLUZIONE

Projektligji mbi amnistinë fiskale dhe penale në formatin që është hedhur për konsultim publik nuk duhet të shkojë për miratim për sa kohë shteti nuk është në gjendje të vendosë kontroll mbi informalitetin, korrupsionin dhe masave ndaj luftës për pastrimin e parave dhe financimit të terrorizmit. Amnistia nuk garanton trajtimin e barabartë të tatimpaguesve dhe dëmton klimën e biznesit. Përkundrazi, ligji favorizon subjektet e ekspozuara ndaj krimit dhe subjekte që kanë ekspozim politik. Aplikimi i një amnistie do të duhet të respektojë mbrojtjen e interesit më të lartë publik; sigurinë juridike, dhe barazinë e palëve para ligjit. Sipas nenit 18 të Kushtetutës të gjithë janë të barabartë para ligjit dhe trajtim të diferencuar mund të ketë vetëm mbi arsye të përligjur dhe objektive, ndërkohë që një nismë e tillë do të krijojë një trajtim të pabarabartë fiskale dhe penale. Amnistia duhet të jetë gjithëpërfshirëse dhe të sigurojë një trajtim të barabartë si për subjektet që janë përfitues sipas ligjit, por dhe për subjektet e formalizuar që mund të jenë në shkelje.

Zbatimi i ligjit në formën që është paraqitur për një amnisti fiskale dhe penale mbart një rrezik të lartë të pastrimit të parave të përfituara në rrugë kriminale dhe korruptive. Ligji nuk garanton mekanizma të kontrollit për marrjen e informacionit për ndjekjen, hetimin e deklarimeve vullnetare. Ligji do të lejojë amnistinë e parave kriminale, riatdhësimin e parave të cilat janë të padeklaruara në vendin e burimit, dhe të parave të përfituara në mënyrë korruptive nga funksionarë apo familjarë të tyre. Një rrezik i lartë mbetet perceptimi se veprimtaritë kriminale do të amnistohen duke sjelle si pasoje nxitjen e ekonomisë informale dhe krimin. Ligji nuk jep garancitë e domosdoshme që mbas vitit “zero” do të forcohet kuadri ligjor dhe rregullativ për të mos lejuar shmangiet dhe evazionin tatimor, formalizimin e ekonomisë, për të synuar që shkeljet e ardhshme do të ndëshkohen me ashpërsi

Ligji i amnistisë, siç diskutohet të propozohet, bart rreziqe të shumta, jo vetëm në deformimin e disa parimeve të mbrojtura nga Kushtetuta, por edhe rreziqe që lidhen me sistemin financiar të vendit, luftën ndaj pastrimit të parave, vlerësimit të Shqipërisë në kuadër të organizmave ndërkombëtarë ku Shqipëria është pjesë, e deri te cenimi i elementëve që lidhen me sigurinë kombëtare. Shqipëria ka detyrimin për përmbushjen e rekomandimeve të FATF-së dhe MONEYVAL, në kuadër të luftës kundër pastrimit të parave dhe financimit të terrorizmit, ndaj ky projektligj nuk shkon kah përmbushjes së këtyre rekomandimeve. Drafti aktual i ligjit ngre shqetësime serioze për shtetet anëtare të BE-së dhe do të dëmtojë reputacionin si dhe bashkëpunimin me vendet partnere.

Projektligji i amnistisë fiskale duhet të ndryshojë duke përcaktuar si subjekte përfituese të amnistisë të jenë subjektet deklarues rezident në Shqipëri dhe subjektet e deklaruara që kanë detyrime tatimore, të garantohet rreziku i amnistisë i të ardhurave të përfituara në mënyrë korruptive nga funksionarë dhe politikanë si dhe familjarët e tyre, fusha e veprimit të mbetet vetëm amnistia fiskale, si dhe të garantohen mekanizmat që deklarimet të kontrollohen në përputhje me ligjin mbi luftën për pastrimin e parave dhe financimin e terrorizmit.

Alternativa të tjera më të mira të mundshme në periudhën afatshkurtër

Nisma e ndërmarrë për një amnisti fiskale dhe penale do të duhej të ndërmerrej kur të jetë vlerësuar se shteti është në gjendje të vendosë kontroll mbi evazionin dhe shmangiet fiskale, të informalitetit, korrupsionit dhe luftën ndaj pastrimit të parave dhe të financimit të terrorizmit në një masë të pranueshme. Një alternativë e mundshme e ligjit mbi amnistinë do të ishte miratimi i saj me disa ndryshime si :

- Fushë veprimi i amnistisë të jetë vetëm amnistia fiskale për rezidentë që banojnë në Shqipëri
- Amnistia të përfshijë dhe faljen apo fshirjen e detyrimeve për tatimpaguesit e rregullt
- Është një nevojë kritike për të shlyer borxhin e pa arkëtueshëm kur është jo ekonomike të ndiqet ose nuk mund të rikuperohet ligjërisht. Praktika e mirë ndërkombëtare është që fshirja e borxhit të jetë një veprim i vazhdueshëm pasi të merren të gjithë hapat e arsyeshëm për mbledhjen e borxheve. Sipas raportit të FMN, një pjesë e konsiderueshme e stokut të borxheve tatimore nuk janë të arkëtueshme.
- Për të qenë i besueshëm dhe për të mos rrezikuar të humbasë besimin dhe pajtueshmërinë e tatimpaguesve, ligji i amnistisë fiskale duhet të plotësohet me udhëzime për rritjen e zbatimit të detyrimeve ndaj taksapaguesve që nuk janë në përputhje me ligjin
- Është e domosdoshme një konsensus politik për miratimin e ligjit dhe garancinë e qëndrueshmërisë të ligji gjatë zbatimit
- Drafti i ligjit për amnistinë duhet të ketë dakordësinë e partnerëve, dhe në veçanti të Bashkimit Europian dhe të Fondit Monetar Ndërkombëtar

Alternativa e mundshme në periudhën afatgjatë

Një alternativë tjetër më afatgjatë që mund të përfshinte amnistinë fiskale dhe penale do të varej nga ecuria e reformave të politikave dhe administrimit fiskal, të uljes së informalitetit, uljes së korrupsionit dhe masat për parandalimin e pastrimit të parave dhe financimit të terrorizmit, Një amnisti në një periudhë më afatgjatë, gjykojmë që do të duhej që :

- Në prani të informalitetit të lartë, sistemi tatimor duhet të bazohet në një numër relativisht të vogël taksash me një normë të vetme ose shumë të vogël tatimore mbi baza të gjera. Kjo do të lehtësonte vlerësimin dhe administrimin.
- Shqipëria do të duhet të përfundojë reformën në përputhje me Strategjinë Afat Mesëm e të Ardhurave për të përmirësuar cilësinë dhe efikasitetin e sistemit fiskal për të ndërtuar një politikë fiskale gjithëpërfshirëse dhe neutrale, si dhe një administratë fiskale profesionale, e cila do të bllokonte mundësitë për pastrim parash dhe korrupsion.
- Zbatimi i reformave të shënonte progres në uljen e informalitetit, të korrupsionit, dhe në parandalimin e pastrimit të parave dhe financimit të terrorizmit

Rekomandime në këtë fazë konsultimi

- Përpara zbatimit të amnistisë është e rëndësishme të bëhet një vlerësim paraprak i gjendjes së sistemit fiskal për të evidentuar mangësitë e sistemit fiskal dhe duhet të trajtohet administrata tatimore përgjegjëse për zbatimin e saj
- Ligji duhet të ketë një kohë të nevojshme për informim dhe sensibilizim të të gjithë subjekteve të përfshira në këtë proces
- Projektligji do të duhet të kishte parashikime të llogaritjes së përfitimeve dhe pritshmërie të impaktit në ekonomi
- Projekt ligji duhet të ketë një vlerësim, për rreziqet në zbatimin e tij për sa i përket pastrimit të parave dhe financimit të terrorizmit dhe rrezikun e trajtimit të pabarabartë ndemjet subjekteve
- Përfitues i këtij ligji për amnistinë të jenë dhe të gjitha subjektet për të cilët ka filluar procedura penale për evazion në fushën tatimore dhe doganore
- Ligji do të duhet të marrë në konsideratë detyrimet e Shqipërisë për shkëmbim informacioni dhe parandalimin e evazionit fiskal në marrëveshjet tatimore në fuqi me partnerët e huaj
- Ligji duhet të reflektojë dhe të përfshijë rekomandimet e partnerëve ndërkombëtarë, si Fondi Monetar Ndërkombëtar dhe Komisioni Evropian, të cilët janë shprehur qartë dhe specifikisht mbi rreziqet që drafti i amnistisë fiskale paraqet, veçanërisht në lidhje me hapësirat e krijuara për evazion fiskal, korrupsion apo pastrim parash
- Ligji i Amnistisë Fiskale duhet të ishte paraprirë ose i shoqëruar me krijimin e skemave ligjore, të cilat garantojnë mbrojtjen e suksesit të deritanishëm si dhe avancimin e hapave të parashtruara nga MONEYVAL në lidhje me luftën kundër korrupsionit, evazionit fiskal dhe pastrimit të parave.
- Për vetë rëndësinë që ka amnistia fiskale, koha që do të kërkojë dhe garantimi i qëndrueshmërisë në zbatimin e saj, Njësia Përgjegjëse do të duhet të ketë vartësinë nga Këshilli i Ministrave